

Åpningsforestillingen under Barents Spektakel var en spektakulær oppvisning med linedanser og akrobatikk i den store kranen i havnen.

FOTO: OLE-GUNNAR RASMUSSEN

Fra «Århundrets rettsak» under Barents Spektakel.

FOTO: VICTOR FRANKOWSKI

veldig mye så lenge det kommer fra de rette personene. Amund Sjølie Sveen befinner seg åpenbart i grenselandet for denne toleransen.

Dette var åttende gang Amund Sjølie Sveen gjestet Barents Spektakel. Om den høye frekvensen er et tegn på at det er få kunstnere som evner å provosere i dagens samfunn skal forbli ubesvart, men det er relativt sikkert at mannen bak «Århundrets rettsak» hører til innenfor kategorien. Morten Traavik her definitivt beveget seg på utsiden av den repressive toleransen. Han er kjent for sitt samarbeid med myndighetene i Nord-Korea, og han er en av få kunstnere som har fått annullert en bevilgning (til prosjektet «Miss Landmine») av rådet i Norsk Kulturfond (Kulturrådet), etter at pengene først var bevilget av fagutvalget. Traavik ble «verdensberømt» da han la ut en video på YouTube med en trekkspillgruppe som fremførte A-has «Take on me». Den er sett over to millioner ganger. Han stod også bak den første rockekonserteren i Nord-Korea, med det slovenske bandet Laibach, som er kjent for sin bruk av fascistisk symbolikk. Hans interesse for kunstens vilkår under totalitære regimer har sine paralleller i vårt samfunns repressive toleranse.

Den mest overraskende forsvarstalen i «Århundrets rettsak» kom fra Klassekampens nyhetssjef Mímir Kristjánsson. Han mente at en domstol ikke kunne sette seg over Stortinget som landets øverste myndighet. Han viste til Eidsvollsmennene og siterte «All makt i denne sal». Da tenkte han ikke på det frysende kalde isamfiet midt i Kirkenes sentrum, men mursteinsbygningen i Oslo sentrum. For selv om utfallet av «rettsaken» ble 74 for og 49 mot at åpningen for oljeboring er et brudd på Grunnloven, var resultatet uten betydning. Men som anskueliggjøring var det en nyttig erfaring, ikke minst fordi den pekte på hvor stor betydning oljen har hatt for den samfunnsstrukturen vi lever med i dag. Derfor var det totalt uten ironi da kunstnerisk leder Luba Kuzovnikova i Barents Spektakel stilte som vitne for forsvaret. Hun pekte på at oljen har hatt en totalt omveltende effekt på det norske samfunnet, og at uten sponsoringene fra staten (les: oljepengene – Statoil står ikke på sponsorlisten) hadde Barents Spektakel ikke vært mulig. Og dermed slår den repressive toleransen inn, og ingressens utsagn om konfrontasjon med staten må kanskje trekkes tilbake.

til politikken

ning til kunst og kunstneriske objekter enn vi er vant til i Norge, og at kunsten gjerne må settes inn i en annen sammenheng for å bli vurdert. For eksempel måtte hun arrangere motevisning da hun ville vise sine bærbare smykkeobjekter i Arkhangelsk fordi de ikke forstod konseptet bærbar kunst. Men da smykkene var vist på catwalken var det helt greit for publikum å studere dem i utstillingsmontrene etterpå.

Slike kulturforskjeller er talende for de utfordringene man støter på i Barentsregionen. Kirkenes er blitt et møtested for de ulike nasjonene, og Barents Spektakel tiltrekker seg folk fra hele området. De fleste arrangementene simultantolkes til russisk og engelsk. Kirkenes er etter hvert blitt vant til den tette kontakten med Russland. Byen ligger bare 15 kilometer fra grensen, og høsten 2015 kom flyktningebølgen over Storskog. Nå er det utfordringer rundt de nye forholdene på

den internasjonale arenaen som preger samhandlingen med russerne. Selvensur er et fremtredende problem blant russiske kunstnere, noe som er tema på kurset «Kunst og ytringsfrihet i Norge og Russland», som jeg følger denne uken.

I tillegg til rettsaken var «Transborder Café» det viktigste arrangementet under Barents Spektakel. Det spektakulære åpningsshowet med linedansere i fri utfoldelse på den gigantiske havnekranen, utstillinger og ulike konserter er viktig nok, men det er gjennom de politiske manifestasjonene festivalen har markert seg. I år var hovedarrangementet på kafeen overlatt til multikunstneren Amund Sjølie Sveen som arrangerte sitt «Nordting» for tredje gang. Det er en åpen seanse i form av et tingmøte der publikum inviteres til å ta stilling til ulike spørsmål som berører konflikten mellom lokal- og storsamfunnet. Formen kan minne om en parodi

med utdeling av gratis vodka til slutt, men i bunnen ligger alvorlige spørsmål om hvilke maktstrukturer og interesser som styrer samfunnet.

Sjølie Sveen traff inntertier da han arrangerte det første Nordtinget ved åpningen av Festspillene i Nord-Norge i 2014. Da var tre statsråder, diverse politikere, presse og 100 gjester fra sponsoren Statoil til stede. De provokasjonene han leverte forårsaket en stor diskusjon rundt finansieringen av festspillene og hvilket innhold man kan tolerere. Åpningsseremonien fikk ingen alvorlige følger, men den daværende fiskeriministeren følte seg tråkket på tærne. Han forkledde reaksjonen som kritikk av kunstens kvalitet ved å si at det var dårlig kunst. Enkelte av festspillenes styremedlemmer var bekymret for sponsorstøtten fra Statoil. Denne kritikken er et uttrykk for kunstens repressive toleranse, eller at man tolererer